ASPECTE ALE MODERNIZĂRII CURRICULUMULUI AXAT PE COMPETENȚE ÎN CONTEXTUL REFORMEI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Svetlana DERMENJI, doctor, conferențiar universitar
Lilia NEAGA, lector universitar, magistru
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă

Abstract. *Today, in the course of the didactic approach to Romanian language and literature, valuable changes have occurred which inevitably led to similar changes in the realization of the academic course of Didactics of Romanian Language and Literature. The finality of the discipline is directly reflected in the general competences, in the set of values / attitudes and finds correspondence in the field of Communication in the mother tongue as it is defined in the documents of the European Union.*

Astăzi, în desfăşurarea demersului didactic la limba şi literatura română s-au produs schimbări valoroase care au dus inevitabil şi la schimbări asemănătoare în realizarea cursului universitar de *Didactica limbii şi literaturii române.* Finalităţile disciplinei se reflectă nemijlocit în competenţele generale, în setul de valori/ atitudini şi îşi găsesc corespondent, în esenţă, în domeniul *Comunicare în limba maternă,* aşa cum apare acesta definit în documentele Uniunii Europene (*Competenţe cheie pentru învăţământul pe tot parcursul vietii (lifelong lerning-Cadrul european de referinţă, Anexa la Recomandarea Parlamentului şi a Consiliului European,* 2006), cât şi în ***competenţele transversale***, menţionate în acelaşi document.

Modelul *comunicativ-funcţional* presupune ***studiul integrat al limbii, al comunicarii şi al textului literar/ studiul integrat al limbii şi literaturii române.*** Profesorii îşi vor adapta demersurile didactice explicite în funcţie de nevoile reale ale acestuia, atât în selectarea textelor pentru studiu, cât şi a metodelor activ-participative, de dezvoltare a spiritului critic şi creativ, a activităţilor didactice de tip formativ, care presupun implicare şi interacţiune, brainstorming liber şi creativitate. Vorbim despre o ***educaţie formativă***, care, menţionează cercetătoarea Hadârcă M., nu are sens ***decât dacă se raportează la o competenţă.*** [1]

Deci în contextul ***reformei învăţământului*** se include şi *modernizarea curriculumului*. După cum menţionează cercetătorul Vl. Pâslaru, curriculumul este identificat cu *reforma învăţământului* „a preda/ învăţa conform curriculumului înseamnă a realiza reforma în învăţământ”. [2] Accentuăm că s-au realizat paşi importanţi în sensul acesta, căci ***Curriculumul pentru disciplina Didactica limbii şi literaturii române*** (Vl. Guţu, T. Cartaleanu, O. Cosovan) prezintă o viziune modernă şi accesibilă a educaţiei centrate pe student. [3] Autorii prezintă un cadru conceptual valoros în care se ataşează administrarea disciplinei de studiu cu referire ulterioară la tematica şi repartizarea orientativă a orelor, precizarea competenţelor instrumentale, interpersonale şi sistemice, competenţele generice şi competenţele specifice ale formării iniţiale la disciplină. Sunt prezentate şi forme, strategii de organizare a activităţii didactice şi, inclusiv, strategii de formare/ dezvoltare/ evaluare a competenţelor lectorale, a

[1] Hadârcă M., Conceptualizarea evaluării competenţelor comunicative şi literare ale elevilor. Teză de doctor în pedagogie. Chişinău, 2006. 165 p.
[2] Pâslaru Vl. Modernitate şi curriculum. În: Didactica Pro. Revistă de teorie şi practică educaţională, nr. 3-4 (13-14), 2002, p. 40.
[3] Guţu Vl., Cartaleanu T., Cosovan O. Curriculum pentru disciplina Didactica limbii şi literaturii române. Chişinău: UNICEF, 2011. 28 p.

BDD-A32456 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

competenţelor de scriere etc. Menţionăm faptul că acest curriculum dezvoltă viziunea educaţională a centrării demersului didactic pe elev, ca subiect activ al educaţiei, participant la propria formare. Autorii citaţi argumentează că *nu doar cunoaşterea teoriilor psihopedagogice moderniste şi postmoderniste va asigura pregătirea profesională a studentului-viitor profesor de limba şi literatura română, ci şi atitudinea acestuia faţă de personalitatea elevului*. Astfel, cadrul conceptual al curriculumului dat se axează pe: 1.) ***Abordare conceptuală*** (plasarea accentului pe cel ce învaţă, motivarea elevului, asigurarea progresului în formarea de competenţe, monitorizarea propriului proces de învăţare, realizarea situaţiilor simulative, încadrarea gândirii critice şi divergente etc.); 2.) ***Abordare structurală*** (centrată pe următoarele componente: I. Cadrul conceptual; II. Competenţe; III. Conţinuturi; IV. Strategii didactice; V. Strategii de evaluare; VI. Resurse bibliografice); 3.) ***Abordare procesuală*** (bazată pe formare de competenţe, conexiunea strategiilor didactice cu unităţile de conţinut, toate cu accentul pe lucrul individual al studentului şi activitatea practică) .[1]

Cercetătoarea G. Cristea descrie amplu preocupările recente privind teoria şi metodologia curriculumului în contextul ştiinţelor educaţiei, ilustrând problematica specifică a curriculumului în concepţia mai multor specialişti ca A. Crişan, C. Creţu, D. Ungureanu, M. R. Niculescu, S. Cristea, I. Negreţ-Dobridor, V. Chiş, D. Potolea etc. [2]. Profesorul E. Joiţa menţionează că un curriculum constructivist centrat pe profesionalizare îşi va preciza obiectivele în termeni de ***competenţă*** şi abordarea constructivistă „solicită profesorului competenţa de a adapta conţinuturile curriculare nucleu”, iar un curriculum centrat pe competenţe ale profesorului poate fi abordat, realizat şi constructivist. Astfel, trecem de la un curriculum „classic” (centrat pe conţinuturi) şi „unul behaviorist” (centrat pe obiective concrete), la cel „constructivist” ***centrat pe competenţe*** [3].

În literatura de specialitate depistăm principalele *elemente constitutive ale unui curriculum*: tipul de conţinuturi de învăţare; domenii de învăţare, cunoştinţe, competenţe, atitudini etc.; modalităţi de structurare a programelor de studii; profilurile de absolvire pentru care se oferă pregătire; rolurile şi statuturile personalului didactic; orientările care trebuie imprimate conţinutului şi formei ansamblurilor didactice; o concepţie a evaluării rezultatelor studenţilor; prezentarea conţinuturilor învăţării; organizarea temporală a parcursului studiilor etc. *Principiile de construire şi dezvoltare a curriculumului universitar* rezidă în:

1. Principiul selecţiei şi al ierarhizării culturale; 2. Principiul funcţionalităţii; 3. Principiul coerenţei; 4. Principiul egalităţii şanselor; 5. Principiul flexibilităţii şi al parcursului individual [4]. Elaborarea unui curriculum universitar se va axa şi pe alte principii ca: adecvarea curriculumului la contextul sociocultural, profesional, naţional şi mondial; coerenţa privind relaţiile dintre curriculum şi finalităţile sistemului de învăţământ şi dintre componentele paradigmei curriculare; articularea optimă a componentelor paradigmei curriculare pe verticală şi pe orizontală; integritatea şi transdisciplinaritatea; pertinenţa privind formularea obiectivelor educaţionale şi elaborarea conţinutului sistemic.

Specialistul în domeniul pedagogiei, N. Silistraru menţionează că *principiul selecţiei şi al ierarhizării culturale* are rol în alocarea orară a fiecărei discipline în planul de învăţământ; *principiul funcţionalităţii* vizează racordarea diverselor discipline la dezvoltarea cunoaşterii actuale şi „conduce la o structurare funcţională a planului de învăţământ la nivelul fiecărui ciclu academic”; *principiul coerenţei* raportează corelarea disciplinelor de studiu pe verticală, în vederea formării competenţelor specifice specializării şi la nivelul programelor privind corelarea disciplinelor de studiu în cadrul ariilor curriculare de specialitate astfel încât să se realizeze o „armonizare” între competenţe. [5]

Argumentăm modul în care se structurează curriculumul elaborat la ***Didactica limbii şi literaturii române***. Menţionăm că pe o asemenea abordare desfăşurată a conţinutului specific fiecărei ore de curs, seminar şi lucru individual este axat şi curriculumul la disciplina *Dezvoltarea creativităţii/strategii de predare integrată a limbii şi literaturii române*:

I. Cadrul conceptual al disciplinei - tratează întreaga problematică teoretică şi pune accent pe faptul că pe lângă pregătirea de specialitate, profesorul de limba şi literatura română trebuie să posede o bună pregătire pedagogică, teoretică şi practică.

[1] Guţu Vl., Cartaleanu T., Cosovan O. Curriculum pentru disciplina Didactica limbii şi literaturii române. Chişinău: UNICEF, 2011. 28 p.
[2] Cristea G. Pedagogie generală. Galaţi: Didactică şi Pedagogică, 2008. 212 p.
[3] Joiţa E. (coord.) A deveni profesor constructivist. Demersuri constructiviste pentru o profesionalizare pedagogică iniţială. Galaţi: Didactică şi Pedagogică, 2008. 372 p.
[4] Quo vadis, academia? Repere pentru o reformă de profunzime în învăţământul superior. Bucureşti: SIGMA, 2006. 194 p.
[5] Silistraru N. Oportunităţile metodologice ale învăţământului superior. Studiu teoretico-practic. Chişinău: UST, 2010. 142 p.

BDD-A32456 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

***II. Competenţele disciplinei includ*:**

a) *competenţe generice/la nivel de cunoaştere,* sunt axate pe obiectivele transdisciplinare şi standardele profesionale: conştientizarea importanţei educaţionale a disciplinei, a dinamicii procesului de învăţare; posedarea vocabularului pedagogic şi a limbajului specific didacticii etc.

b) *competenţe specifice/la nivel de aplicare*: cunoaşterea terminologiei domeniului specific; operarea cu actele normative şi auxiliare didactice; realizarea diferitelor activităţi educaţionale;

c) *competenţe metacognitive* pun accent pe lucrul independent; socializarea şi adaptarea profesională; cercetarea personală a studentului etc.

Cu referire la competenţele disciplinei, menţionăm faptul că profesorul V. Chiş analizează proiectul de curriculum „focalizat pe competenţe” după Sorin Eugen Zaharia (2007), constatând două categorii de competenţă (competenţe de cunoaştere şi competenţe acţional-strategice) precum şi indicatorii unităţilor generice de competenţă pentru licenţă elaborate în baza unui set de criterii corespunzătoare ciclului de studii.[1]

III. Administrarea disciplinei de studiu conţine codul disciplinei conform planului de învăţământ, anul predării, semestrul, numărul de ore (curs, seminar, studiul individual) şi evaluarea (examen, numărul de credite).

IV. Tematica şi repartizarea orientativă a orelor de curs şi seminarii include prezentarea conţinuturilor (subiectului orei de curs/seminar) şi numărul de ore preconizat studiului disciplinei „Didactica limbii şi literaturii române”.

V. Unităţile de conţinut şi obiectivele operaţionale sunt preconizate fiecărei ore de curs şi seminar în parte, cu prezentarea listei bibliografice. Obiectivele operaţionale s-au constituit în baza taxonomiei lui Bloom B. (Taxonomie des objectifs pédagogiques).[2] Bloom a identificat stadiile învățării, urmărind firul logic al gândirii. Astfel, la orele de curs am urmărit schema lui Bloom B.: trebuie să *cunoști* conceptul (să îl poți numi), apoi *să îl înțelegi, să îl poți aplica, să poți analiza*, să fii capabil *să sintetizezi* și în final *să evaluezi.*

VI. Evaluarea disciplinei. Menţionăm faptul că studiul disciplinei va finisa cu realizarea unui portofoliu în care studentul va include câte un demers didactic explicit la limba şi literatura română, cu diverse tematici din manualele şcolare actuale, realizat pentru clasele a V-a – a IX-a. Demersurile explicite vor reprezenta şi lucrul individual al studentului pe parcursul întregului semestru. De asemenea, pe parcursul studierii disciplinei se realizează două evaluări curente (intermediare) care denotă cunoştinţele studenţilor. Cea mai simplă modalitate de a realiza evaluarea sunt testele elaborate şi aplicate special pentru măsurarea şi aprecierea nivelului iniţial, mediu de pregătire a studenţilor. Evaluarea sumativă finală intervine la sfârşitul semestrului, urmând să furnizeze informaţii despre nivelul pregătirii generale şi profesionale a studenţilor. Evaluarea finală ia în considerare şi rezultatele obţinute pe parcursul perioadei de instruire. Astfel, în curriculum se prezintă subiectele propuse evaluării finale (examen, probă scrisă**)** precum şi un barem de notare provizoriu.

VII. Surse bibliografice (bibliografie generală). Propunem studenţilor o bibliografie actuală şi recentă cu referire la subiectele luate în discuţie în cadrul orelor de curs şi a seminariilor, dar care este şi un suport esenţial în realizarea lucrului individual.

Deci curriculumul la „Didactica limbii şi literaturii române” reprezintă un sistem constituit dintr-un ansamblu de componente cu scop formativ-educativ. Pentru elucidare, ilutrăm competenţele care vor fi formate la această disciplină (care urmează după rubrica ***I. Cadrul conceptual al disciplinei).***

II. Competenţele disciplinei:

a.) *competenţe generice/la nivel de cunoaştere*:

- Cunoaşterea metodologiei proiectării şi desfăşurării diverselor activităţi educaţionale curriculare şi extracurriculare;
- Aplicarea strategiilor didactice adecvate de predare-învăţare-evaluare;
- Formarea competenţelor prin intermediul metodelor interactive de predare-învăţare-evaluare;
- Capacitatea de analiză şi interpretare a fenomenelor lingvistice şi literar-artistice în contextul demerului educaţional.

[1] Chiş V., Albulescu I. (coord.) Cercetări şi aplicaţii în ştiinţele educaţiei. Cluj-Napoca: Casa Cărţii de Ştiinţă, 2010. 390 p.
[2] Bloom B. S. Taxonomie des objectifs pédagogiques, Tome 1, domaine cognitif. (Taxonomy of educational objectives, traduit de l'américain par Marcel Lavallée). Montréal: Education Nouvelle, 1969. 232 p.

BDD-A32456 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

b.) ***competenţe specifice/la nivel de aplicare:***

- Argumentarea metodelor ca instrumente de punere în funcţiune a obiectivelor;
- Operarea eficientă cu actele reglatoare ale demersului educaţional şi a materialelor didactice;
- Proiectarea şi realizarea demersului educaţional;
- Descrierea şi argumentarea evoluţiei formelor de învăţământ;
- Demonstrarea evaluării în învăţământ ca: măsurare, verificare, apreciere, eficienţă, valorificare.

c.) ***competenţe metacognitive/la nivel de integrare*****:**

- realizarea independentă a demersurilor didactice explicite;
- elaborarea şi compararea diverselor proiecte didactice;
- socializarea şi adaptarea profesională;
- cercetarea personală.

Competenţele respective vor demonstra buna pregătire pedagogică, teoretică şi practică a filologului – pedagog în devenire.

BDD-A32456 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)